

T.C
MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Teftiş Kurulu

TDVISAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-222/1

Tef.Ku.

04260

Konu:

Ankara
/ / 196

8 Haziran 1966

Sayın Orhan Şaik Gökyay
Çapa Eğ.Ens.Edebiyat Öğretmeni
İSTANBUL

Teftiş Kurulunun çalışmalarını daha verimli ve faydalı kılmak amacıyla Başkanlığımızca bazı araştırma ve çalışmalar yapılmaktadır.

Bu çalışmalar cümlesinden olmak üzere birtakım anketler hazırlanmış, Müfettişlere, ilgili öğretim dairesi mensuplarına ve Hukuk Müşavirlerine gönderilmiştir.

Bu konuda geniş tecrübe ve bilgilerinizden de faydalanmak düşüncesiyle düzenlenmiş bulunan özel anket soruları ekli olarak sunulmuştur. Çalışmalarımıza istikamet vereceğine inandığımız cevaplarınızı 25 Haziran 1966 gününe kadar Başkanlığımıza göndermenizi derin saygılarımla rica ederim.

Ali Olmezoğlu
Teftiş Kurulu Başkanı

Not: Bir fikir vermek üzere bir D rapor formülü ile Müfettişler için hazırlanmış olan anketten bir örnek ekli olarak sunulmuştur.

Bakanlık Müfettişlerinin görevleri:

- a) Bakanlığın eğitim ve öğretim siyasetini, merkez örgütü dışındaki müesseselerin elemanlarına izah ederek yönetmelik ve emirlerin doğru ve verimli bir şekilde uygulanmasını sağlamak;
- b) Bakanlığa bağlı müesseselerin çeşitli problemlerini dairelerine aksettirerek hal çarelerinin bulunmasına yardım etmek;
- c) Öğretmen ve idarecilerin çalışmalarını değerlendirmek; onlara rehberlikte bulunmak suretiyle iş başında yetişmelerine yardımcı olmak;
- ç) Mevzuatın, yönetmelik ve emirlerin realiteye intibak derecesini araştırmak; çeşitli konularda incelemeler yapmak ve neticede düzenlenecek raporlarla Bakanlıkça alınacak yeni kararlara ışık tutmak;
- d) Gerekli durumlarda muhakkiklik yapmak şeklinde özetlenebilir.

1- Siz, Müfettişlerimizin bu görevlerini yeter derecede başarı ile yürüttüklerine kani misiniz?

Kani değilseniz aksaklıklar:

- a) En çok hangi noktalarda olmaktadır?
- b) Müfettişlerin meşleki veya şahsî noksan ve kusurlarından mı yoksa ilgili mevzuattan mı ileri gelmektedir?
- c) Aksaklıkların giderilmesi için ne gibi tedbirler almak gereklidir?

2- Müfettişlerin görev sahasına sokulmasını uygun gördüğünüz başka hususlar var mıdır? Varsa nelerdir?

3- Teftiş ve Müfettişler konusunda başka ilâve etmek istediğiniz görüşleriniz varsa yazınız.

Rapor numarası : .....
Okulun adı : .....
Denetleme tarihi : .....

Rapor tarihi

/ / 196

D) ÖĞRETMENLER VE ÖĞRETİM

- 1 — Öğretmenin adı, soyadı, sicil No. : .....
- 2 — Yetişi ve hangi sınıflarda,
hangi dersleri okuttuğu (1) : .....
- 3 — Almakta olduğu aylık veya ücret
tutarı ve almağa bağladığı tarih : .....
- 4 — Haftalık ders sayısı : .....
- 5 — Son üç ders yılı içinde okuttuğu
ve okutmadığı derslerin ayrı ayrı
toplamı : .....
- 6 — Denetlenen ders ve sınıf : .....
- 7 — Dersin konusu : .....
- 8 — Öğrencilerin elinde bulunan kitap : .....
- 9 — Dersin değeri : .....

a) Hazırlık, b) Program, önerge ve emirlere uygunluk, c) Öğretim araçlarından faydalanma, d) Uygulanan öğretim usulü, öğrencilerin kişisel çalışmaya yönetilmesi hususunda alınan tedbirler, e) Öğrenci seviyesi ve dersdeki ilerleme derecesi.

- 10 — Öğretmenin değeri :

a) Öğretmenin dersine hâkimiyeti, b) Tavrı ve hali, c) Çalışma düzensizliği ve ödevine bağlılığı ve özeniği, d) Öğrencilere karşı muamelesi, e) Sınıfta disiplini sağlayıp sağlayamadığı, f) Öğrenci ödevlerini seçmesi ve düzeltmesi, g) Disertasyonları ve lâboratuvar çalışmaları, bahçe ve işlik işleri, h) İnceleme ve gözlem gezileri, i) Öğretmenler kurulu kararıyla kendisine verilen sınıfın eğitimi ile ilgi ve başarı derecesi, 1) Öğrenci kurullarında ödevi varsa ilgi ve başarı derecesi.

TÜRKİYE İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 059-222/2

(1) Üstünde yönetsel bir iş varsa bunun nevi bu satıra parantez içinde yazılacaktır. (Müdür yardımcısı gibi.)

Teftişler için

I - DERSLERİN TEFTİŞİNDE GÖZÖNÜNDE BULUNDURULACAK ESASLAR :

Aynı branştan diğer müfettiş arkadaşlarımızla ders teftişlerinde birliğin sağlanması ve yakın branştan müfettişlere gerektiğinde yardımcı olması için branşınızla ilgili derslerin teftişinde dikkate alınması gereken esaslar nelerdir ?

Bu sorunun cevabı hazırlanırken :

1- Esasların, müfredat programları birbirlerinden az çok farklı olan aynı derecedeki muhtelif okullar için ayrı ayrı tesbiti (Meselâ ortaokullarla öğretmen okullarının ve imam - hatip okullarının birinci devrelerinde; bu saydığımız okullarla liselerin, erkek ve kız sanat enstitülerinin ikinci devrelerinde müşterek olan derslerin çoğunda ve bazan pek önemli müfredat farkları vardır. Bu itibarla dersin adı aynı olsa bile, hatta konularda benzerlikler bulunsa dahi, teftişlerde bu farkların dikkate alınması ve dolayısıyla teftiş esaslarında da bazı farklı noktaların bulunması icap eder.)

2- Bazı derslerin bünyelerine dahil kollar için ayrı ayrı esasların tesbit edilmesi (Meselâ Türkçe'de Okuma, Dilbilgisi, Yazma (Kompozisyon), İmlâ; Sosyal Bilgilerde Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi... gibi) gereklidir.

Bundan başka

3- Tebliğler Dergisinde branşınızla ilgili olarak yayınlanmış genelgeler varsa bu genelgelerin bulunduğu dergilerin tarih ve sayıları ile öğretmenlere gerektiğinde tavsiye edebileceğiniz, branşınızın meto-
dandan bahseden hatırlıyabildiğiniz kitap, makale gibi yayınların da yazılması uygun olur.

II - DERSİN ve ÖĞRETMENİN DEĞERLENDİRİLMESİ :

A) Bugün kullanılmakta olan D rapor formüllerinin genel olarak ihtiyacı karşıladığına kani iseniz, bu formüllerin :

1- İlk 8 maddesinde :

- Lüzumsuz gördükleriniz var mı? Varsa bu maddeler hangileridir ? (Sadece madde numarası yazılması)
- Değiştirilmesi gerekenler var mı? Varsa hangileridir ve ne şekil almalıdır ?

2- 9 uncu maddesinde 5 noktada toplanmış bulunan hususları dersin değerlendirilmesi için yeterli buluyor musunuz ? Yeterli bulmuyorsanız :

- Hangi noktalar lüzumsuzdur ? (sadece a, b, c ... gibi fıkra zikredilmesi)
- Hangi noktalarda ve nasıl bir değişiklik yapılmasını tavsiye edersiniz?
- Ekleme istediğiniz noktalar varsa bunları maddeler halinde yazınız.

3- 10 uncu maddesinde 10 noktada toplanmış bulunan hususları bir öğretmenin değerlendirilmesi için yeter buluyor musunuz ? Yeter bulmuyorsanız :

- 2 -

- a) Hangi noktalar lüzumsuzdur? (sadece a,b,c,...gibi fıkrakre-
dilmesi)
- b) Hangi noktalarda ve nasıl bir değişiklik yapılmasını tavsiye
edersiniz ? (Değişik şeklin madde halinde yazılması)
- c) Eklemek istediğiniz hususlar varsa bu hususları maddeler hañinde
yazınız.

B) Bugün kullanılmakta olan D rapor formüllerinin dersi ve öğretmeni
istenilen şekilde değerlendirmedigine, tamamen kaldırılması gerektiğine
inanıyorsanız bu formüllerin yerini alacak sizin teklifiniz nedir? Tekli-
finizi kısa bir gerekçe ile birlikte yazınız.

III - MÜESSESELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ :

A) Okullar :

Okul teftişlerinde bugün teamül haline gelmiş olan denetleme
plânı umumî olarak a) Maddî durum, b) Yönetim durumu, c) Öğretim durumu,
ç) Eğitim durumu, d) Okulun ihtiyaçları, e) İdare elemanları, noktala-
rında toplanmakta ve raporlar da bu plâna uyularak yazılmaktadır.

Sizce bu teftişler ve neticede yazılan raporlar, okulları objek-
tif ölçüler içinde, tam olarak ve bütün halinde değerlendirip tanıtmak
için yeterli midir ?

I - Teftişler yeterli değilse teftiş esnasında :

- a) Hangi noktaların teftiş ve murakabesini lüzumsuz görmektesi-
niz ?
- b) Hangi noktalara daha fazla önem vermek lâzımdır ?
- c) Halen dikkate alınmadığı halde üzerinde durulması gerekli
hususlar var mıdır? Varsa bunlar nelerdir ve üzerlerinde nasıl durulma-
lıdır ?
- ç) Teftişlerin kısmen veya tamamen değişik esaslara göre yapılma-
sını uygun görüyorsanız bu esaslar neler olmalı ve nasıl uygulanmalıdır?

2 - Teftişleri yeterli bulmakla birlikte neticeyi belirten rapor-
ların okulu objektif ölçüler içinde, tam bir şekilde ve bütün halinde
tanıtmak için yeterli olmadığına veya bazı lüzumsuz hususlar bulunduğuna
kani iseniz :

- a) Raporlara geçirilmesini lüzumsuz bulduğunuz hususlar neler-
dir?
- b) Raporlarda üzerinde yeter derecede durulmadığına inandığınız
noktalar nelerdir ve bunlar üzerinde nasıl durulmalıdır ?
- c) Halen raporlara yazılmadığı halde muhakkak yazılmasını iste-
diğiniz hususlar var mıdır ? Varsa bunlar rapora nasıl geçirilmelidir?
- ç) Bütün bu değişikliklerden sonra rapor plânı nasıl olmalıdır?
- d) Raporların tamamen değişik esaslara göre ve farklı bir plâna
uyularak yazılmasını uygun görüyorsanız bu esaslar nelerdir ve raporun
plânı nasıl olmalıdır?

B) DİĞER MÜESSESELER :

1- Millî Eğitim Müdürlükleri, Yetiştirme Yurtları, Kitaplıklar, Müzeler ve Eğitim Araçları Merkezleri gibi Bakanlığa bağlı diğer müesseselerin teftişleri ve neticede düzenlenen raporlar konusunda bugün uygulanmakta olan esaslar yeterli midir? (Her müessese için ayrı ayrı olmak üzere cevaplandırılması)

2 - Yeterli bulmuyorsanız, yine her müessese için ayrı ayrı olmak üzere :

- a) Hangi hususların teftiş ve murakebesini lüzumsuz görmektesiniz ?
- b) Hangi hususlara daha fazla önem vermek lazımdır?
- c) Halen dikkate alınmadığı halde üzerinde durulması gerekli hususlar var mıdır? Varsa bunlar nelerdir ve üzerlerinde nasıl durulmalıdır?
- ç) İleri süreceğiniz değişikliklerden sonra müessesenin teftiş ve rapor planı nasıl olmalıdır ?
- d) Teftiş ve raporlarda bugünkülerden tamamen değişik esasların uygulanmasını istemekte iseniz bu esaslar nelerdir ? Size göre teftiş ve rapor planı nasıl olmalıdır ?

IV - SORUSTURMALAR :

A) Adli Soruşturma :

Adli soruşturmanın esasları ve soruşturma sonunda düzenlenen fezlekenin planı usul kanunları ile tesbit edilmiştir. Gerekirse bu esaslarda yapılacak değişikliklere mesnet teşkil etmek üzere :

1- Sizin bu esaslarda noksan veya fazla bulduğunuz, soruşturma esnasında sıkıntı ve güçlük yaratan noktalar var mıdır ? Varsa bunlar nelerdir ve nasıl olmalıdır ?

2- Soruşturma esnasında, birinci maddede sayılan usul kanunlarından doğan güçlükler dışında, karşılaştığınız güçlükler var mıdır? Varsa bunlar nelerdir ve sizce nasıl giderilebilir ?

3- Soruşturmalarda sür'atin sağlanması için ne gibi tedbirler alınmak lazımdır ?

4- Soruşturmaların neticesine itirazlar fazla olmaktadır. Bu itirazları azaltıcı ve kısmen olsun önleyici çareler sizce nedir ?

B) İdari Soruşturma :

İdari soruşturmalarda belli bir soruşturma şekli ve neticede kesin ve belirli bir rapor planı yoktur. Bugün genellikle raporlar a) Soruşturmanın konusu, b)Yapılan inceleme ve soruşturma, c)Tahlil ve münakaşa, ç) Netice ve kanaat bölümlerinde toplanmaktadır.

1- İdari soruşturmada bugün uygulanmakta olan usul ve yazılan raporların planı konusunda sizin ayrı bir görüş ve teklifiniz varsa bunu gerekçesiyle birlikte yazınız.

2- Soruşturma esnasında karşılaştığınız güçlükler var mıdır? Varsa bu güçlükler nelerdir ve sizce nasıl giderilmelidir ?

3- Soruşturmada sür'atin sağlanması için ne gibi tedbirler alınmalıdır? ./.

4- Soruşturma yapılırken ilgili taraflar bazan müfettişe itimat etmiyerek itirazlarda bulunmaktadırlar. Sizce itirazlar ne gibi sebeplerden doğmaktadır ve giderilmesi için ne gibi tedbirler alınmalıdır ?

5 - Soruşturmanın neticesine itirazlar fazla olmaktadır. Bu itirazları azaltıcı ve kısmen önleyici çareler nelerdir ?

V - İNCELEME ve ARAŞTIRMA :

Müfettişlerin, tek tek şahısları ve müesseseleri ilgilendiren murakabe ve kontrol, değerlendirme, rehberlik, soruşturma ödevlerinden başka bir de inceleme ve araştırma ödevleri vardır. Talim ve Terbiye Kurulu ve ilgili öğretim daireleri vasıtasıyla Bakanlığın öğretim, eğitim ve yönetim konularında aldığı çeşitli kararların (müfredat programlarının, yönetim eliklerin, bu program ve yönetmeliklerde lüzumlu görülen değişikliklerin ve yeniliklerin) uygulanış tarzını, uygulanıştaki aksamaları, elde edilen neticeleri ve bu neticelerin gayeye intibak derecesini Türkiye çapında araştırıp inceliyerek Bakanlığı aydınlatıcı, una yol gösterici tekliflerde bulunmak şeklinde özetlenebilecek olan bu ödevlerin önemi aşikardır.

Talim ve Terbiye Kurulu'na bağlı bir organ olan Test ve Araştırma Bürosu kuruluş gayesine uygun gelişme seviyesine erişinceye ve üniversitelerimizde eğitim fakülteleri kurulup bu konular c fakülteler tarafından ele alınıncaya kadar inceleme ve araştırma ödevi Teftiş Kurulu'nun çalışma alanında kalacaktır.

Bu itibarla çeşitli faktörlerin etkisiyle bugüne kadar müfettişlerimizin de hemen hiç yerine getiremedikleri inceleme ve araştırma ödevinin ifa edilebilmesi için sizce ne gibi tedbirlerin alınması gereklidir ?

VI - ÇALIŞMA SİSTEMİ :

1- Teftişlerde sür'atin sağlanması, bilhassa aynı idareciler ve aynı öğretmenlerle sık sık temas edilerek onlara yapılacak rehberliği daha faydalı ve verimli kılmak imkânının hazırlanması gibi mucip sebeplere dayanılarak Türkiye'nin 6 veya 7 bölgeye ayrılıp her bölgenin bir merkeze bağlanması ve müfettişlerin bu merkezlerde hiç değilse üçer yıl süre ile daimi surette kalmaları zaman zaman Bakanlığımıza teklif edilmektedir.

Siz bu teklifi uygun buluyor musunuz? Uygun buluyor veya faydalı görmüyorsanız her iki durumda da sizi bu kanaata götüren sebepler nelerdir ?

2- Araftarı daha çok olan ikinci bir teklif, müfettişlerin soruşturma müfettişi, öğretim ve eğitim müfettişi şeklinde ikiye ayrılması, böylece bir çeşit ihtisas tesisine doğru gidilmesidir.

a) Siz bu teklifi uygun buluyor musunuz? Uygun buluyor veya faydalı görmüyorsanız, her iki şekilde de, sizi bu kanaata götüren sebepler nelerdir ?

b) Böyle bir sistem uygulandığı takdirde siz soruşturmayı mı tercih edersiniz, yoksa öğretim ve eğitim teftişini mi?

3- Bugün uygulanmakta olan 4 veya 5 haftalık teftiş turnesi sistemini uygun buluyor musunuz? Uygun bulmuyorsanız sebepleri nelerdir? Sizce nasıl bir çalışma sistemi uygulanmalıdır ?

4- Genel olarak Müfettişlerin çalışmaları konusunda başkadüşünce ve teklifleriniz var mıdır? Varsa bu düşünce ve teklifleriniz nelerdir?

5- 1966 - 1967 öğretim yılı başlarında yapılması düşünülen müfettişler toplantısı gündemine alınmasını istediğiniz hususlar var mıdır? Varsa nelerdir ?